

INFORMACIJA APIE KAI KURIUOS MOKESČIŲ BAZĖS PAKEITIMUS, ĮSIGALIOJUSIUS NUO 2009 METŲ SAUSIO 1 DIENOS

Turinys

Neapmokestinamasis pajamų dydis (NPD) dirbantiems pensininkams
Neapmokestinamasis pajamų dydis (NPD) dirbantiems neįgaliesiems
„Sodros“ įmokos žmonių, dirbančių pagal verslo liudijimus tvarka
Prailgintas motinystės, tėvystės ir motinystės (tėvystės) pašalpų paskaičiavimo laikotarpis
Permokėtą pajamų mokestį motinystės (tėvystės) pašalpą gaunantiems galima susigrąžinti
Dvigubai didinamos išmokos globojamiems vaikams šeimynose
Ūkininkų socialinis draudimas
Sportininkų ir atlikėjų socialinis draudimas
Asmenų, dirbančių pagal autorines sutartis, socialinis draudimas
Lentelė

Socialinės apsaugos ir darbo ministro Rimanto Jono Dagio žodis:

„Gerbiami kolegos, nuo šių metų pradžios įsigaliojo nemažai mokestinės bazės pakeitimų. Daugumą žmonių neretai pasiekia netikslai, nesuprantamai ir skubotai pateikta informacija. Nesinorėtų, kad gyventojai, susidūrę su naujovėmis, būtų klaidinami. Visi sprendimai, kurie buvo priimti prieš Naujuosius metus, buvo būtini, siekiant subalansuoti valstybės finansus. Priešingu atveju būtų kilęs pavojus ne tik savalaikiam pensijų išmokėjimui, bet ir lito stabilumui. Iššūkiai, su kuriais susidūrė Vyriausybė, neabejoju, susitvarkys. Jeigu Jums trūksta informacijos, nesivaržydami kreipkitės ir klauskite. Visų Jūsų prašau, paaiškinkite žmonėms apie mokestinės bazės pakeitimus ir šią informaciją skleiskite visais įmanomais būdais. Tikiu, kad tik taip apginsime žmonių teisę gauti tikslią ir aiškią žinią“.

Neapmokestinamasis pajamų dydis (NPD) dirbantiems pensininkams

Nuo šių metų pasikeitus gyventojų pajamų mokesčio nuostatoms, nustatyta nauja neapmokestinamo pajamų dydžio (NPD) tvarka, kuri kiekvienam gyventojui taikoma individualiai, priklausomai nuo jo gaunamų pajamų.

„Klaidingai manoma, kad pensijos nuo sausio 1 dienos yra apmokestinamos, - sakė Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos sekretorė Audronė Morkūnienė. Tai netiesa, nes nei anksčiau, nei dabar pensijoms nėra taikomi jokie mokesčiai“.

Tačiau A.Morkūnienė akcentuoja, kad dirbantiems pensininkams, apskaičiuojant neapmokestinamąjį pajamų dydį (NPD), bus sumuojama ir pensija, ir atlyginimas. NPD yra toks dydis, kuris išskaičiuojamas iš pajamų, kurios vėliau apmokestinamos gyventojų pajamų mokesčiu (GPM). Kitaip tariant, kuo didesnis NPD, tuo mažesnė mokesčių dalis tenka pajamoms.

Jeigu pensininkas gauna darbo užmokestį, tai mėnesio NPD jam yra taikomas atsižvelgiant tik į mėnesio darbo užmokesčio su priedais, priemokomis ir panašiai dydį. NPD darbovietėje taikomas, kai yra pateiktas prašymas.

Konkretus mėnesinis NPD nustatomas atsižvelgiant į gyventojų pajamas - didėjant pajamoms, taikomas vis mažesnis NPD, o pajamoms, viršijančioms 3150 litų per mėnesį, NPD netaikomas.

"Pavyzdžiui, jei asmuo gauna 800 litų atlyginimą, jam taikomas NPD per mėnesį sudaro 470 litų. Tačiau mokestinio laikotarpio pabaigoje, apskaičiuojant per metus taikytiną NPD, į

gyventojų pajamų apmokestinimo tvarka nuo 2009 metų sausio 1 d.

gyventojų pajamas įtraukiama ir gauta pensija, kuri gali sumažinti taikomo NPD dydį. Tad jei dirbantis pensininkas naudosis NPD visus kalendorinius metus, jam gali būti pritaikyta per didelė metinio NPD suma, nes ji priklauso nuo per metus gaunamos pensijos ir darbo užmokesčio sumos. Tuomet gali tekti pateikti metinę pajamų mokesčio deklaraciją ir sumokėti apskaičiuotą pajamų mokestį", - aiškino Valstybinės mokesčių inspekcijos Teisės departamento direktorė Vilma Vildžiūnaitė.

Apskaičiuojant metinį NPD į metines gyventojų pajamas įskaitomos ne tik su darbo santykiais susijusios pajamos, bet ir motinystės (tėvystės) pašalpos, individualios veiklos pajamos, ne individualios veiklos turto pardavimo ar kitokio perleidimo nuosavybėn pajamos, turto nuomos pajamos, palūkanos, pajamos iš paskirstytojo pelno, neribotos civilinės atsakomybės vieneto dalyvio pajamos, gautos iš šio vieneto apmokestinto pelno, autoriniai atlyginimai, honorarai, metinės tantžemos valdybos ir stebėtojų nariams, pensijos ir rentos, teismo priteistas arba pagal sutartį gautas išlaikymas, išmokos pagal gyvybės draudimo sutartis, pensijų anuitetai, loterijų ir azartinių lošimų laimėjimai, sporto varžybų prizai.

Valstybinės mokesčių inspekcijos tinklalapyje www.vmi.lt veikia NPD skaičiuoklė, kurioje gyventojai gali apskaičiuoti, koks jiems taikytinas mėnesinis NPD, atsižvelgiant į gaunamas pajamas.

Lietuvoje apie 600 tūkst. žmonių gauna senatvės pensiją. Iš jų apie 70 tūkst. dar ir dirba.

Pastaba: gyventojai metinį NPD galės prisitaikyti ir susigražinti per daug išskaičiuotą pajamų mokestį pateikdami metinę pajamų mokesčio deklaraciją iki 2010 m. gegužės 1 d. „Galimybę susigražinti pajamų mokestį turės gyventojai, kuriems NPD buvo taikyti ne visus metus arba tik iš dalies. Pavyzdžiui, darbdavys iš viso nepritaikė NPD arba pritaikė per mažai, nes darbuotojas gavo mažesnę darbo užmokesčių nei NPD ir pan. Nuostata taikoma neatsižvelgiant į tai, ar darbuotojas dirbo visus kalendorinius metus, ar trumpesnę laikotarpį“, - teigė Valstybinės mokesčių inspekcijos Teisės departamento direktorė Vilma Vildžiūnaitė.

Neapmokestinamasis pajamų dydis (NPD) dirbantiems neįgaliesiems

Dirbantiems neįgaliesiems galioja lygiai tokia pati NPD apskaičiavimo tvarka, kaip ir dirbantiems pensininkams. „Kitaip tariant, jeigu dirbantis asmuo yra neįgalus - gauna ir netekto darbingumo pensiją (kuri apskaičiuota pagal iki neįgalumo turėtą darbo užmokesčių), ir darbo užmokesčių, tai nuo darbo užmokesčio yra apskaičiuojami tokie patys mokesčiai, kaip ir kitiems dirbantiems. Šiuo atveju, jokių išlygų (kaip ir dirbantiems pensininkams) neįgaliesiems asmenims netaikoma“, - sakė Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos sekretorė Audronė Morkūnienė.

Apskaičiuojant NPD, sumuojama ir netekto darbingumo pensija, ir darbo užmokesčiai. Pavyzdžiui, jeigu asmuo gauna 800 litų neįgalumo išmoką, ir 800 litų atlyginimą, tai NPD taikomas nuo 1600 litų sumos.

Lietuvoje dirba apie 50 tūkst. asmenų, be darbo užmokesčio gaunančių dar ir netekto darbingumo pensiją.

Žmonių, dirbančių pagal verslo liudijimus „Sodros“ įmokų tvarka

Pagal verslo liudijimus dirbančių žmonių „Sodros“ įmokos mokėjimo tvarka, neapimant sveikatos draudimo įmokos, nuo šių metų sausio 1 dienos nepasikeitė. Taip pat, kaip ir anksčiau, privalomuoju socialiniu draudimu smulkieji verslininkai draudžiasi tik „Sodros“ pensijos pagrindinei daliai.

„Sodros“ įmoka mokama tik už verslo liudijimo galiojimo laikotarpį, – sakė Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Socialinio draudimo ir pensijų departamento direktorė Svetlana Černuševič.

Tuo atveju, kai verslo liudijimo galiojimo pradžios ir pabaigos diena sutampa su kalendorinio mėnesio pradžia ir pabaiga, taikoma 50 proc. bazinės pensijos dydžio mėnesio „Sodros“ įmoka (šiuo metu - 180 Lt).

Jeigu verslo liudijimas įsigyjamas trumpesniam negu 3 mėnesių laikotarpiui, tai „Sodros“ įmoka sumokama iš karto už visą verslo liudijimo galiojimo laikotarpį.

„Pavyzdžiui, amatininkas ketina įsigyti verslo liudijimą mugei, kuri truks nuo sausio 30 dienos iki vasario 3 dienos (imtina), tai yra, penkioms dienoms, – pasakojo S.Černuševič. – Tokiu atveju, žmogus turės iš karto sumokėti 30,91 Lt dydžio „Sodros“ įmoką“.

S.Černuševič paaiškino, kaip apskaičiuojama įmoka. „Reikia 180 litų padalyti iš sausio vasario mėnesio dienų skaičiaus (šiuo atveju – 31) ir sumokėti 11,62 lito už dvi sausio dienas (kiekvienai dienai tekų po 5,81 Lt)“, – patikslino S.Černuševič.

$$\text{Pvz., } 180 : 31 = 5,81 \times 2 = 11,62$$

Taip pat apskaičiuojama ir vasario mėnesio, kuris, tarkime, turi 28 kalendorines dienas, „Sodros“ įmoka.

$$\text{Pvz., } 180 : 28 = 6,43 \times 3 = 19,29$$

Bendra sausio ir vasario mėnesių „Sodros“ įmokos suma (11,62 Lt + 19,29 Lt = 30,91 Lt). Būtent šią „Sodros“ įmoką už verslo liudijimo galiojimo laikotarpį privalo sumokėti žmogus.

Papildoma informacija:

1) jeigu verslo liudijimas įsigyjamas trumpesniam negu 3 mėnesių laikotarpiui, „Sodros“ įmokos sumokamos iš karto – už visą verslo liudijimo galiojimo laikotarpį (pateiktuojau pavyzdžiu - už penkias dienas).

2) jeigu verslo liudijimas įsigyjamas 3 mėnesių arba ilgesniam laikotarpiui, „Sodros“ įmoka mokama kartą per ketvirtį - ne vėliau kaip iki kito ketvirčio pirmojo mėnesio 15 dienos.

Pavyzdžiui, prekybos verslo liudijimas įsigyjamas nuo 2009 m. sausio 1 d. iki kovo 31 d. Tokiu atveju iki balandžio 15 d. reikia sumokėti 180 Lt dydžio „Sodros“ įmoką už kiekvieną verslo liudijimo galiojimo mėnesį.

Žmonėms, dirbantiems pagal verslo liudijimus, socialinis draudimas reiškia didesnę socialinio draudimo stažą bei - atitinkamai - didesnę priedą už stažo metus skiriant „Sodros“ pensijas.

Taip pat, kaip ir anksčiau, pagal verslo liudijimą dirbantys žmonės gali nemokėti „Sodros“ įmokos (tačiau šis laikotarpis nebus įskaičiuotas į jų socialinio draudimo stažą), jeigu jie gauna „Sodros“ senatvės ar netekto darbingumo (invalidumo) pensiją, šalpos pensiją ar šalpos kompensaciją, yra pensinio amžiaus, laisvės atėmimo vietose, jau yra draudžiami privalomuoju socialiniu draudimu kitais pagrindais (moka/už juos mokamos „Sodros“ įmokos). „Sodros“ įmokų nereikia mokėti už verslo liudijime įrašytą sutuoktinį, tėvą ar motiną, vaiką (globojamąjį) nuo 14 metų, globėją (rūpintoją).

